

ΟΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Ενδεικτικό διάγραμμα ανάπτυξης του θέματος

1. Έννοια, χαρακτηριστικά και μορφές της ομάδας της σχολικής τάξης
2. Δομή και λειτουργία της ομάδας της τάξης: τυπική και άτυπη δομή
3. Παράγοντες που διαμορφώνουν τις κοινωνικές σχέσεις των μαθητών (π.χ. φύλο, κοινωνική και πολιτισμική προέλευση, σχολικές επιδόσεις κ.ά.)
4. Διερεύνηση και μέτρηση των κοινωνικών σχέσεων-Κοινωνιομετρία της σχολικής τάξης
5. Οι κοινωνιομετρικές θέσεις (αστέρες, περιθωριακοί, κλίκες)
6. Κριτήρια έλξης/προτίμησης ή απόθησης/απόρριψης μεταξύ των μελών μιας ομάδας
7. Αίτια και συνέπειες της κοινωνικής απομόνωσης
8. Παιδαγωγικοί χειρισμοί του εκπαιδευτικού για τη βελτίωση της συνοχής της ομάδας
9. Συμπεράσματα και προτάσεις

**Οι διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών και η ομάδα της σχολικής
τάξης**

Ερωτηματολόγιο του φοιτητή προς το δάσκαλο

Περιοχή: Δάσκαλος Δασκάλα

Τάξη: Ημερομηνία: Μάθημα:

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/φοιτήτριας:

Ερωτήσεις

1. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τους μαθητές σας για την επιλογή των φίλων τους;*
 - α) Το φύλο
 - β) Το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο
 - γ) Η πολιτισμική προέλευση
 - δ) Η σχολική επίδοση
 - ε) Άλλο:
2. Χρησιμοποιείτε το κοινωνιόγραμμα:
 - α) Στην αρχή της σχολικής χρονιάς
 - β) Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς
 - γ) Δεν το χρησιμοποιώ ποτέ
3. Το κοινωνιόγραμμα είναι απαραίτητο όταν*:
 - α) Θέλετε να σχηματίσετε ομάδες εργασίας
 - β) Θέλετε να καθορίσετε τις θέσεις στην αίθουσα
 - γ) Οργανώνετε κάποια εκδρομή
 - δ) Θέλετε να διαπιστώσετε προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών σας
 - ε) Αναλαμβάνετε μια νέα τάξη
 - στ) Άλλο:
4. Στην τάξη που διδάσκετε έχετε εντοπίσει*:
 - α) Μαθητές-«αστέρες», που κατέχουν κεντρική θέση στο δίκτυο επικοινωνίας στην τάξη
 - β) Μαθητές-περιθωριοποιημένους, που απομονώνονται από τους συμμαθητές τους ή τον εκπαιδευτικό

* Κυκλώστε μία επιλογή σε κάθε παρατήρηση. Στις παρατηρήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

- γ) Κλίκες, μικρές κλειστές ομάδες που απομονώνονται από την υπόλοιπη τάξη
δ) Τίποτα από τα παραπάνω
5. Ποιο/α από τα παρακάτω θεωρείτε ότι αποτελεί βασικότερο κριτήριο επιλογής φίλων από τα μέλη της σχολικής τάξης*;
α) Τα κοινά ενδιαφέροντα
β) Η εμπιστοσύνη
γ) Η ετοιμότητα για βοήθεια
δ) Η αμοιβαία κατανόηση
ε) Η κατοχή κάποιας ικανότητας
στ) Άλλο:
6. Ποιο/α από τα παρακάτω θεωρείτε ότι αποτελεί βασικότερο κριτήριο απόρριψης παιδιών από τα μέλη της σχολικής τάξης*;
α) Η φυσική βία/επιθετικότητα
β) Η μη τήρηση κανόνων
γ) Η απώλεια εμπιστοσύνης
δ) Η δυσκολία επικοινωνίας
ε) Άλλο:
7. Ποιον από τους παρακάτω τρόπους χρησιμοποιείτε για τη βελτίωση της συνοχής της ομάδας*;
α) Την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας
β) Την ενεργοποίηση των κινήτρων μάθησης των μαθητών
γ) Την ανάθεση συλλογικών δραστηριοτήτων
δ) Τη συμμετοχή των μαθητών στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος
ε) Άλλο:

*Κυκλώστε μία επιλογή σε κάθε παρατήρηση. Στις παρατηρήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

Οι διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών και η ομάδα της σχολικής

τάξης

Φύλλο παρατήρησης

Περιοχή: Δάσκαλος Δασκάλα

Τάξη: Ημερομηνία: Μάθημα:

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/φοιτήτριας:

Παρατηρήσεις

1. Η μορφή στην οποία είναι διαρθρωμένη η σχολική τάξη ως ομάδα χαρακτηρίζεται περισσότερο ως:
 - α) Κλειστή
 - β) Ανταγωνιστική
 - γ) Συνεργατική
2. Η ομάδα της σχολικής τάξης λειτουργεί κυρίως με βάση:
 - α) Την τυπική δομή, όπου ρυθμίζονται κυρίως τα θέματα παραγωγής του έργου της, ενώ παραμελούνται οι κοινωνικο-συναισθηματικές ανάγκες των μελών της
 - β) Την άτυπη δομή, όπου βασικός στόχος τίθεται η ικανοποίηση των κοινωνικο-συναισθηματικών αναγκών του καθενός και η ομαδική επίδοση της τάξης
3. Ο εκπαιδευτικός έχει τοποθετήσει τους μαθητές στα θρανία με βάση:
 - α) Την επίδοσή τους
 - β) Το φύλο τους
 - γ) Το κοινωνικο-οικονομικό τους επίπεδο
 - δ) Την πολιτισμική τους προέλευση
 - ε) Άλλο:
4. Ο «αστέρας» της τάξης*:
 - α) Παρουσιάζει υψηλές επιδόσεις
 - β) Έχει αυτοπεποίθηση
 - γ) Απολαμβάνει κοινωνική αναγνώριση
 - δ) Άλλο:
 - δ) Δεν εντοπίστηκε «αστέρας» στη συγκεκριμένη τάξη

*Κυκλώστε μία επιλογή σε κάθε παρατήρηση. Στις παρατηρήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

5. Ο/Οι περιθωριοποιημένος/οι μαθητής/ές της τάξης*:
- α) Εμφανίζει συναισθηματικές διαταραχές
 - β) Έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση
 - γ) Παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις
 - δ) Είναι διαφορετικής εθνικότητας
 - ε) Άλλο:
- στ) Δεν εντοπίστηκε περιθωριοποιημένος μαθητής στη συγκεκριμένη τάξη
6. Οι μικρές κλειστές ομάδες της τάξης (κλίκες) δημιουργούνται με βάση:
- α) Το φύλο
 - β) Την εγγύτητα στο θρανίο
 - γ) Τη σχολική επίδοση
 - δ) Την κοινή καταγωγή
 - ε) Άλλο:
- στ) Δεν εντοπίστηκαν κλίκες στη συγκεκριμένη τάξη
7. Ο εκπαιδευτικός συμβάλλει στη δημιουργία ή διατήρηση μιας τάξης ενωμένης με βασικό χαρακτηριστικό τη σύμπνοια μεταξύ των μελών της:
- α) Καθόλου
 - β) Λίγο
 - γ) Πολύ
 - δ) Πάρα πολύ
8. Βασικοί παιδαγωγικο-διδακτικοί χειρισμοί του εκπαιδευτικού για τη βελτίωση της συνοχής της ομάδας είναι:
- α) Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας
 - β) Η ενεργοποίηση των κινήτρων μάθησης των μαθητών
 - γ) Η ανάθεση συλλογικών δραστηριοτήτων
 - δ) Η συμμετοχή των μαθητών στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος
 - ε) Άλλο:

*Κυκλώστε μία επιλογή σε κάθε παρατήρηση. Στις παρατηρήσεις με αστερίσκο μπορείτε να κάνετε και περισσότερες από μία επιλογές.

ΟΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Banks, J. (2004). *Εισαγωγή στην Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Γαλανάκη, Ε. (2011). *Θέματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας*. Αθήνα: Διάδραση.
- Γεώργας, Δ. (1995). *Κοινωνική Ψυχολογία*, τ. Α'. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεώργας, Δ. (1999). *Κοινωνική Ψυχολογία*, τ. Β'. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεωργογιάννης, Π. (1995). *Θέματα της κοινωνικής ψυχολογίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Γκόβαρης, Χ. (2011). *Εισαγωγή στη διαπολιτισμική εκπαίδευση*. Αθήνα: Διάδραση.
- Γκότοβος, ΑΘ. (1995). *Παιδαγωγική αλληλεπίδραση: επικοινωνία και κοινωνική μάθηση στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Γκότοβος, Α. (2002). *Εκπαίδευση και ετερότητα*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Cole, M. & Cole, S. (2001). *Η ανάπτυξη των παιδιών*, τ. Β'. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- Δερβίσης, Σ. (1998). *Οι μαθητές μιας τάξης ως κοινωνική ομάδα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Καψάλης, Αχ. (2007). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κωνσταντινίδης, Θ. (1997). *Κοινωνιολογία του σχολείου και της σχολικής τάξης*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

- Μαριδάκη-Κασσωτάκη, Αικ. (2011). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Αθήνα: Διάδραση.
- Ματσαγγούρας, Η. (2001). *Η σχολική τάξη*, τ. Α'. Αθήνα: αυτοέκδοση.
- Μπαμπάλης, Θ. (2011α). *Η ζωή στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μπαμπάλης, Θ. (2011β). *Η κοινωνικοποίηση του παιδιού στη σχολική τάξη. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μπασέτας, Κ. (2011). *Παιδαγωγική αλληλεπίδραση στο σχολείο*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μπίκος, Κ. (2009). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ναυρίδης, Κ. (2005). *Ψυχολογία των ομάδων*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2008). *Εισαγωγή στην παιδαγωγική επιστήμη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τριλιανός, ΑΘ. (2004). *Μεθοδολογία της Σύγχρονης Διδασκαλίας*, τ. Α' και Β'. Αθήνα: αυτοέκδοση.
- Τριλιανός, ΑΘ. (2002). *Η παρώθηση του μαθητή για μάθηση*. Αθήνα: αυτοέκδοση.
- Τσιπλητάρης, ΑΘ. (2011). *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*. Αθήνα: Διάδραση.
- Wasserman, S. & Faust, K. (1995). *Social Network Analysis - Methods and Applications*. Cambridge: Cambridge University Press.